

It is offered the remaining cost of the fixed assets during their realization and liquidation, and also at their overvalue to take on reduction of additional capital that will allow to the users of financial information to estimate the real financial state of the enterprise and to carry out prognoses for the future.

Keywords: income; charges; non-current material assets; evaluation; true value.

REFERENCES

1. Lovinska L. (2007), *Assessment in modern accounting system enterprise in Ukraine*, Thesis for the degree of doctor of economic sciences after specialty 08.00.09, Kyiv, 383 p. (ukr).
2. Tax Code of Ukraine of 23.12.2010, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=13&nreg=2755-17>. (ukr).
3. Tkach V. I., Tkach M. V. (1991), *International auditing system and statements*, Finansy i statistika, Moscow, 160 p. (rus).

© Гнатюк Алла

Надійшла до редакції 14.11.2013

УДК 332.1:338.2

ГОЛУБ НАТАЛІЯ,

кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії та фінансів Донбаської національної академії будівництва і архітектури, м. Макіївка

ВПЛИВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА АКТИВІЗАЦІЮ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА МІСТА: МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

У статті досліджено можливості органів місцевого самоврядування створювати належні умови для розвитку промислового виробництва міста. Проаналізовано позитивний досвід управлінської взаємодії між промисловими підприємствами міста і органами місцевої влади. Запропоновані дієві методи та інструменти впливу органів місцевого самоврядування на активізацію розвитку промислового виробництва міста.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування; промислове виробництво; методи та інструменти впливу; активізація розвитку.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання розв'язання соціальних завдань, покладених на органи місцевого самоврядування, безпосередньо залежить від стану місцевого бюджету, від того, наскільки прибутково діє промисловий та підприємницький бізнес на території. Така ситуація обумовлює необхідність управлінської взаємодії між територіальним промисловим бізнесом й органами місцевої влади, що об'єктивно виникає з двох причин: по-перше, органи місцевого самоврядування відповідають перед населенням за соціально-економічний розвиток міста, а тому не можуть залишатися байдужими до ступеня участі промислової сфери у вирішенні відповідних проблем; по-друге, ця влада має певні управлінські ресурси для сприяння підвищенню ефективності місцевих товаровиробників. Однак існуючий формат системи управління місцевим розвитком та невирішеність питань розподілу повноважень і відповідальності за розвиток територій значно обмежують можливості органів місцевого самоврядування створювати належні умови для ефективної діяльності промислових підприємств міста. Зазначене обумовлює актуальність питань дослідження впливу органів місцевого самоврядування на активізацію розвитку промислового виробництва міста.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання теорії та практики соціально-економічного розвитку територі-

альних утворень, а також проблеми, що стосуються регулювання розвитку місцевого самоврядування, досліджувалися в працях зарубіжних і вітчизняних учених: В. Амітана, І. Бегга, С. Богачова, І. Брамеззи, П. Кресла, В. Левера, О. Лук'яненко, М. Мельникової, А. О'Салівана, Б. Сінгха, Дж. Стігліца, Ю. Трещевського, В. Фінагіна, Дж. Фрідмена, С. Янсена-Батлера та інших [1-11]. Однак, незважаючи на велике різноманіття порушених наукових проблем та глибину їх дослідження, у сучасній економічній науці окремі їхні аспекти залишаються недостатньо розв'язаними. Так, додаткового дослідження потребують питання можливості органів місцевого самоврядування впливати на розвиток промислових підприємств відповідної території в межах своїх повноважень.

Метою статті є дослідження можливостей органів місцевого самоврядування впливати на активізацію розвитку промислового виробництва міста та розробка рекомендацій щодо посилення такого впливу через використання дієвих методів та інструментів.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах промисловість виступає одним з основних об'єктів соціально-економічної політики того або іншого рівня - національного, регіонального або місцевого, щодо якого застосовується певна сукупність інструментів впливу, що трансформують його таким чином, щоб реалізовува-

лися цілі держави або її підсистеми більш низького рівня [9, с. 50]. Із цієї точки зору промисловість є ядром виробництва, вона тісно пов'язана міжгалузевими зв'язками з усіма іншими галузями та значною мірою впливає на подальшу їхню роботу. Так, в Україні на цю виробничу сферу припадає близько 26% ВВП (станом на 2012 рік) [12].

Отже, промисловість - це цільовий об'єкт, на який спрямовані стратегічні, тактичні й оперативні інструменти реалізації соціально-економічної політики. При цьому в реалізації соціально-економічної політики можна виділити три основні рівні: національний (загальнодержавний), регіональний та місцевий.

Спираючись на положення Конституції України, Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" та Закону України "Про місцеві державні адміністрації", зауважимо, що відмінність регіональної та місцевої політики від національної полягає в тому, що вона переважно формується під дією самих органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів, інтереси яких прямо пов'язані з тією або іншою адміністративно-територіальною одиницею як цілісною системою соціально-економічних та інституціональних відносин.

Згідно із Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні" під місцевим самоврядуванням в Україні розуміється гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України. Відповідно до Статті 140 Конституції України органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради [13].

Особливості реалізації соціально-економічної політики та можливості вирішення питань розвитку промислового виробництва на місцевому рівні полягають у тому, що місцеве самоврядування діє в рамках обмежень, що накладаються політикою суб'єктів більш високого рівня - держави та регіону. Крім того, політику соціально-економічного розвитку міста (селища або села)

слід розглядати як продовження загальнодержавної та регіональної політики. Із цієї точки зору місто виступає як пасивна сторона - об'єкт політики. Реалізуючи своє положення суб'єкта соціально-економічної політики, місто об'єктивно ставить перед необхідністю враховувати цілі більш загальних систем (держави та регіону).

Водночас роль місцевого самоврядування у вирішенні питань розвитку промислового виробництва полягає в можливості конкретизувати методи, способи й механізми досягнення цілей, визначених у рамках загальнодержавної промислової політики, прив'язати їх до особливостей тих або інших адміністративно-територіальних одиниць, враховувати специфіку демографічних, екологічних, ресурсних та інших характеристик.

Для того, щоб органи місцевого самоврядування могли певною мірою (наскільки дозволяє чинне законодавство України) виступати як суб'єкти промислової політики, вони повинні мати у своєму розпорядженні достатні ресурси, щоб формувати політику як таку. Тому логічно припустити, що такими суб'єктами можуть виступати місцева влада тільки у великих містах. Крім того, слід урахувувати той факт, що великі українські міста мають досить своєрідну історію, яка багато в чому визначає їхній сучасний стан, - багато з них виникли або формувалися як індустріальні центри країни (м. Київ, м. Донецьк, м. Запоріжжя, м. Дніпропетровськ, м. Харків, м. Луганськ та інші).

Розміщення промислового виробництва відіграє значну роль в економічному розвитку територій: добувна та важка промисловість тяжіє до джерел природних ресурсів, місць залягання корисних копалин; для важкої промисловості значущим є транспортне сполучення, а для легкої - трудові ресурси та місця збуту продукції виробництва. В Україні розподіл показників виробництва та реалізації промислової продукції є нерівномірним, адже виробничий потенціал регіонів має суттєві відмінності. Різниця між максимальними та мінімальними показниками обсягів реалізації продукції між регіонами сягає декількох десятків разів. Наприклад, у 2013 році в Чернівецькій області продукції було реалізовано на 1971,9 млн грн (0,36%), а в Дніпропетровській - на 103,4 млрд 404 млн грн (18,96%), тобто в 52 рази більше (табл. 1) [12].

Таблиця 1. - Розподіл обсягу реалізованої промислової продукції України за областями у 2013 році*

Млн грн	Область	Частка в загальноукраїнському обсязі, %	Відносна різниця обсягів реалізованої промислової продукції у 2012 і 2013 роках
понад 50000	Дніпропетровська	18,96	98,68
	Донецька	18,76	88,82
30000 – 50000	Луганська	6,39	80,04
	Запорізька	5,69	94,0
	Харківська	5,58	104,49
	Полтавська	5,56	93,32
15000 – 30000	Київська	3,58	105,58
12500 – 15000	Львівська	2,63	94,27
	Черкаська	2,58	95,5
10000 – 12500	Одеська	2,28	108,01
	Автономна Республіка Крим	2,08	102,81
	Миколаївська	1,98	97,11
	Сумська	1,91	104,2
	Вінницька	1,9	115,93
	Івано-Франківська	1,84	84,87
7500 – 10000	Хмельницька	1,41	102,48
	Житомирська	1,39	105,69
5000 – 7500	Рівненська	1,33	104,3
	Кіровоградська	1,31	127,49
	Чернігівська	1,22	95,43
	Херсонська	0,96	108,2

Продовження табл. 1*

Млн грн	Область	Частка в загально-українському обсязі, %	Відносна різниця обсягів реалізованої промислової продукції у 2012 і 2013 роках
3000 – 5000	Волинська	0,88	101,36
	Закарпатська	0,8	104,69
	Тернопільська	0,62	109,82
до 3000	Чернівецька	0,36	103,98

* за період січень-червень 2013 р.

Отримані показники географії розподілу та динаміки реалізації промислової продукції в першому півріччі 2013 року в порівнянні з відповідним періодом 2012 року свідчать про спад реалізації продукції в промислових регіонах і найбільше - у Луганській, Донецькій, Запорізькій, Полтавській областях, а також Івано-Франківській та Львівській. Територіальна динаміка прямо залежить від галузевої, адже падіння у важкій промисловості забезпечило негативну динаміку промислового розвитку регіонам, наприклад, скорочення реалізації продукції виробництва залізничних локомотивів і рухомого складу майже на 8 млрд грн негативно позначилося на Луганській та Полтавській областях, у яких розташовані флагмани цієї галузі - Стахановський (м. Стаханов) та Крюківський (м. Кременчук) вагонобудівні заводи [Там само].

Незважаючи на обмежені можливості органів місцевого самоврядування впливати на активізацію розвитку промислового виробництва, позитивний досвід в Україні все ж існує. Так, наприклад, у Сумській області з метою залучення інвестицій в економіку міста Шостка, розвитку промисловості, залучення наукового потенціалу для виробництва інноваційної продукції, підвищення соціальних стандартів життя за ініціативою Шосткинської міської ради розпочато створення індустріального (промислового) парку "Свема" в м. Шостці. Така ініціатива органів місцевого самоврядування здобула підтримку з боку державних органів влади, про що свідчить Постанова КМУ № 1265 від 30 листопада 2011 р. "Про затвердження Державної цільової програми розвитку індустріального (промислового) парку "Свема" в м. Шостці Сумської області на 2012-2015 роки. З метою підтримки реалізації такого важливого для розвитку промислового виробництва проекту органи місцевого самоврядування комунальному підприємству "Індустріальний парк "Свема" надали в оренду земельну ділянку площею 92,0 га по вул. Гагаріна, 1 для створення індустріального (промислового) парку, строком на 30 років (рішення XIV сесії VI скликання Шосткинської міської ради від 25.01.2013 р. "Про регулювання земельних відносин") [14].

Позитивним є також досвід підтримки місцевих товаровиробників з боку органів місцевого самоврядування м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). Так, виконком Криворізької міської ради виступив одним з організаторів проекту "Марка якості "Криворіжжя" (другим організатором є державне підприємство "Кривбас-стандартметрологія"). Реалізація цього проекту спрямована на підвищення іміджу місцевого товаровиробника, якості та конкурентоспроможності продукції підприємств харчової промисловості, забезпечення належного рівня її безпечності та приведення у відповідність до міжнародних стандартів.

Згідно з рішенням виконкому Криворізької міської ради від 14 березня 2012 р. №80 "Про впровадження проекту "Марка якості "Криворіжжя" управління розвитку підприємництва виконкому міської ради спільно з виконкомами районних у місті рад зобов'язані скласти реєстри місцевих виробників продуктів харчування для

визначення учасників пілотного проекту. З представників місцевих органів влади до складу Ради з питань реалізації проекту "Марка якості "Криворіжжя" (консультативно-дорадчий орган) входять перший заступник міського голови (голова ради); начальник управління розвитку підприємництва виконкому міської ради (заступник голови ради); начальник відділу споживчого ринку управління розвитку підприємництва виконкому міської ради (секретар ради). Зазначена ініціатива з боку органів місцевого самоврядування м. Кривий Ріг щодо підвищення іміджу місцевого товаровиробника вже має перші результати: на цей час право використання логотипу "Марка якості "Криворіжжя" присвоєно одинадцяти найменуванням продукції [15].

У м. Хмельницькому за підтримки міської влади у 2013 році розпочало роботу підприємство з виготовлення сільськогосподарського обладнання з прямими іноземними інвестиціями ТОВ "Дювельсдорф Україна". У поточному році компанія отримала 1167 тис. дол. інвестицій у виробництво та створила 30 робочих місць [16].

Окрім зазначених ініціатив органів місцевого самоврядування щодо підтримки місцевих товаровиробників, існують й інші приклади. Усі вони свідчать про можливість місцевої влади в межах своїх повноважень впливати на процеси активізації розвитку промислового виробництва на відповідній території. При цьому слід зазначити, що для органів місцевого самоврядування промислових міст переваги індустріального типу організації територіального утворення полягають у тому, що він суттєво спрощує пошук та реалізацію варіантів розвитку: по-перше, має широку гарантовану підтримку з боку державних органів влади; по-друге, забезпечується вигреш із погляду можливостей залучення в економіку промислових міст інвестиційних і поточних фінансових ресурсів.

При цьому серед обов'язкових умов успішної реалізації промислової політики органів місцевого самоврядування можна виділити такі: 1) орієнтація на залучення позабюджетних інвестиційних ресурсів; 2) адресність у роботі з групами джерел інвестиційних ресурсів, що передбачає врахування вимог та інтересів конкретних груп інвесторів.

Також із метою активізації розвитку промислового виробництва на конкретній території органами місцевого самоврядування можуть бути реалізовані такі методи впливу: інформаційне забезпечення; проведення експертизи інвестиційних проектів; проведення заходів із реклами місцевих товаровиробників; регулювання розмірів, термінів та порядку сплати місцевих податків, надання пільг по їх сплаті; надання бюджетних кредитів; надання гарантій та підтверджень; продаж або передача в оренду об'єктів комунальної власності; надання пільг з оренди комунальної власності; надання пільгових умов користування природними ресурсами, що знаходяться в комунальній власності.

Відповідно до принципу розподілу ресурсів на внутрішні та зовнішні органами місцевого самоврядування можуть бути сформовані дві стратегії мобілізації ресурсів: стратегія внутрішнього саморозвитку, що передбачає утримання та розвиток уже існуючого на тери-

торії бізнесу, та стратегія залучення ресурсів ззовні. Стратегія внутрішнього саморозвитку має бути в будь-якому разі, оскільки вона є опорною стратегією, що дозволяє розвивати й ефективно використовувати промисловий потенціал міста, а також забезпечити стійкий і послідовний розвиток територіального утворення.

Стратегія залучення інвестицій та інших ресурсів у місто є більш активною. Її роль останнім часом зростає у зв'язку з посиленням таких тенденцій, як розвиток процесів глобалізації, усунення міждержавних бар'єрів у русі товарних, інвестиційних і трудових потоків, а також доступність інформації про існуючі можливості бізнесу.

Висновки

Основними методами та інструментами впливу органів місцевого самоврядування на активізацію розвитку промислового виробництва міста є:

- проведення експертизи інвестиційних проектів; проведення заходів із реклами місцевих товаровиробників; регулювання розмірів, термінів та порядку сплати місцевих податків; надання бюджетних кредитів; продаж або передавання в оренду об'єктів комунальної власності; надання пільг з оренди комунальної власності; надання пільгових умов користування природними ресурсами, що знаходяться в комунальній власності;
- орієнтація на залучення позабюджетних інвестиційних ресурсів та адресність у роботі з групами джерел інвестиційних ресурсів, що передбачає врахування вимог й інтересів конкретних груп інвесторів;
- реалізація стратегії внутрішнього саморозвитку та стратегії залучення ресурсів іззовні.

Практична реалізація органами місцевого самоврядування запропонованих методів та інструментів сприятиме розвитку промислового виробництва й досягненню перспективних цілей соціально-економічного розвитку міста в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Социально-экономическое развитие городов промышленного региона / [В. Н. Амитан, В. В. Финагин, А. А. Лукьянченко и др.]. - Донецк : ИЭПИ НАН Украины, ООО "Юго-Восток, Лтд", 2002. - 254 с.

2. Begg I. Cities and competitiveness / I. Begg // Urban Studies. - 1999. - Vol. 36. - Pp. 795-809.

3. Проблемы теории и практики развития городской хозяйственной системы : [монография] / Богачов С. В., Мельникова М. В., Лукьянченко А. А. и др. - Донецк : ООО "Юго-Восток, Лтд", 2006. - 381 с.

4. Bramezza I. The competitiveness of the European city and the role of urban management in improving the city's performance / I. Bramezza. - Rotterdam : Tinbergen Institute, 1996. - Pp. 22-23.

5. Kresl P. K. Competitiveness and the Urban Economy: Twenty-four Large US Metropolitan Areas / P. K. Kresl, B. Singh // Urban Studies. - 1999. - Vol. 36. No. 5-6. - Pp. 1018-1019.

6. Lever W. F. Competitive Cities in Europe / W. F. Lever // Urban studies. - 1999. - Vol. 36. - No. 5-6. - Pp. 1029-1044.

7. O'Sullivan A. Urban economics / A. O'Sullivan. - [Fourth Edition]. - Boston(Ma), 2000. - 705 p.

8. Stiglitz J. Economics of the Public Sector / J. Stiglitz. - W.W. Norton & Company, 1986. - 697 p.

9. Трещевский Ю. И. Политика муниципального образования категориальном и практическом аспектах / Ю. И. Трещевский, К. Е. Гринфельд // Современная экономика: проблемы и решения. - 2010. - № 4(4). - С. 48-62.

10. Friedmann J. Regional Development Policy: A Case Study of Venezuela / J. Friedmann. - MIT Press, 1966. - 279 p.

11. Jensen-Butler C. Competition between cities, urban performance and the role of urban policy: a theoretical framework / C. Jensen-Butler // European cities in competition / [Edited by C. Jensen-Butler, A. Shachar and J. van Weesep]. - Avebury : European science foundation, 1997. - Pp. 3-42.

12. Офіційний сайт Державної служби статистика України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>.

13. Офіційний веб-портал Верховної ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

14. Муніципальний інформаційний портал Сумської міської ради [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://meria.sumy.ua/>

15. Офіційний веб-сайт Дніпропетровської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.adm.dp.ua/>.

16. Офіційний сайт Хмельницької міської ради [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.khmelnysky.com/>.

Голуб Наталья,

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономической теории и финансов Донбасской национальной академии строительства и архитектуры, г. Макеевка

ВЛИЯНИЕ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ НА АКТИВИЗАЦИЮ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА ГОРОДА: МЕТОДЫ И ИНСТРУМЕНТЫ

В статье проанализированы возможности органов местного самоуправления создавать необходимые условия для развития промышленного производства в городе. Установлено, что роль местных органов власти в решении вопросов развития промышленного производства состоит в возможности конкретизировать методы, способы и механизмы достижения целей, определенных в рамках общегосударственной промышленной политики, привязать их к особенностям тех или иных административно-территориальных единиц, учесть специфику демографических, экологических, ресурсных и других характеристик. На основе статистических данных приведена зависимость территориальной динамики развития от отраслевой. Обосновано, что в современных условиях хозяйствования в качестве реальных субъектов промышленной политики Украины может выступать местная власть только в крупных городах - индустриальных центрах страны. Исследование положительный опыт управленческого взаимодействия между промышленными предприятиями города и органами местной власти. С целью активизации развития промышленного производства на конкретной территории для органов местного самоуправления предлагается ряд действенных методов и инструментов влияния, среди которых основными являются: проведение экспертизы инвестиционных проектов; реклама местных товаропроизводителей; предоставление бюджетных кредитов, гарантий и поручительств; продажа или передача в аренду объектов коммунальной собственности; формирование стратегии внутреннего саморазвития и стратегии привлечения внешних ресурсов.

Ключевые слова: органы местного самоуправления; промышленное производство; методы и инструменты влияния; активизация развития.

Holub Nataliya,

Ph.D., Associate Professor of Economic Theory and Finance Department of Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture, Makeyevka

THE METHODS AND INSTRUMENTS OF INFLUENCE OF SELF-GOVERNING AUTHORITIES ON THE ACTIVATION OF INDUSTRIAL PRODUCTION OF THE CITY

The possibilities of self-governing authorities to create necessary conditions for development of industrial production in the city were analyzed by author in this article. It was established that the role of self-governing authorities involves the possibility to concretize the methods, means and mechanisms of goal achievement which are determined within the frame of national industrial politics and also to attach them to the peculiarities of different administrative-territorial entities and to take into account the specificity of demographic, resource, ecological and others characteristics. The article includes the dependence between the territorial dynamics of development and branch one. It was proved that only local authority of big cities the industrial centers of country can act as party of Ukrainian industrial politics in modern business environment. The positive experience of managerial cooperation between industrial enterprises of the city and local authorities was investigated. In conclusion it was said that the advantages for self-governing authorities of industrial type of the organization of subnational entity consist in that fact that this type significantly simplifies search and realization of developmental variation. Firstly, it has wide guaranty support from the part of state government, secondly, the profit from the side of attraction possibility of investment and other financial resources to the economy of industrial cities is provided. With the purpose to activate the development of industrial production on the concrete territory there is a range of efficient methods and instruments of influence for self-governing authorities. The main from them are: execution of an examination of investment projects; advertisement of local manufacturers; providing of budgetary credits, guaranties and assurances, sale or lend-lease of objects of communal properties; formation of strategy of internal self-development and strategy of attraction of external resources.

Keywords: self-governing authorities; industrial production; methods and instruments of influence; activation of development.

REFERENCES

1. Amitan V. N., Finagin V. V., Lukyanchenko A. A. (2002), Socio-economic development of cities of the industrial region, Ugyo-Vostok, Ltd, Donetsk, 254 p. (rus).
2. Begg I. (1999), Cities and competitiveness, *Urban Studies*, Vol. 36, pp. 795-809 (engl).
3. Bogachov S. V., Melnikova M. V., Lukyanchenko A. A. (2006), Problems of theory and practice of development of the town economic system, Ugyo-Vostok, Ltd, Donetsk, 381 p. (rus).
4. Bramezza I. (1996), The competitiveness of the European city and the role of urban management in improving the city's performance, Tinbergen Institute, Rotterdam, pp. 22-23 (engl).
5. Kresl P. K., Singh B. (1999), Competitiveness and the Urban Economy: Twenty-four Large US Metropolitan Areas, *Urban Studies*, Vol. 36, pp. 1018-1019 (engl).
6. Lever W. F. (1999), Competitive Cities in Europe, *Urban studies*, Vol. 36, pp. 1029-1044 (engl).
7. O'Sullivan A. (2000), Urban economics, Fourth Edition, Boston, 705 p. (engl).
8. Stiglitz J. (1986), Economics of the Public Sector, W.W. Norton & Company, 697 p. (engl).
9. Treshchevskiy Yu. I., Grinfeld K. Ye. (2010), Policy of municipal union in the theoretical and practical aspects, *The modern economy: problems and solutions*, No 4, pp. 48-62 (rus).
10. Friedmann J. (1966), Regional Development Policy: A Case Study of Venezuela, The MIT Press, Cambridge, 279 p. (engl).
11. Jensen-Butler C. (1997), Competition between cities, urban performance and the role of urban policy: a theoretical framework, in C. Jensen-Butler, A. Shachar and J. van Weesep (Ed.), *European cities in competition*, European science foundation, Avebury, pp. 3-42 (engl).
12. State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (ukr).
13. Verkhovna Rada of Ukraine, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws> (ukr).
14. Sumy City Council, available at: <http://meria.sumy.ua/> (ukr).
15. Dnipropetrovsk Regional State Administration, available at: <http://www.adm.dp.ua/> (ukr).
16. Khmelnytsky City Council, available at: <http://www.khmelnytsky.com/> (ukr).

© Голуб Наталія

Надійшла до редакції 19.11.2013